

SANAT ÖZGÜRLÜĞÜNÜ İZLEME PLATFORMU — SÖZ —

Mart 2024 Raporu | March 2024 Report

MART 2024 TÜRKİYE'DE SANATSAL İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ RAPORU

2024'ün Mart ayı, özellikle kadınların sanat sektöründe yaşadıkları zorlukların ve mücadelelerin ön plana çıktığı bir ay oldu. Susma Bitsin platformunun, sanat sektöründe tacize, mobbinge ve şiddete maruz kalan kadınların açtığı davaları takibi ve bu konuda kadınların bir araya geldiği toplantılar düzenlemesi, sektördeki kadın mücadelesi açısından önemli gelişmelerdi. Ayrıca yayıncılık sektöründe de kolektif eylemlerin yükseldiğini, dayanışmanın arttığını gözlemlemek mümkün.

Mart ayında telif hakkı meselesi de öne çıkan başlıklar arasındaydı. Sanatçıların şarkılarının seçim döneminde izinsiz kullanımı, 31 Mart yerel seçimleri öncesinde de yine gündeme gelen telif hakkı ihlallerinden biri oldu.

Mart ayının önemli sanat tartışmalarından biri de sinema sektöründe yaşanan rüşvet meselesi oldu. Yapımcıların film gösterimi için salon sahiplerine rüşvet vermek zorunda kalmaları, özellikle tekelleşen dağıtım firmalarının film gösterimlerinin iptal olmasına neden olacak denli büyük maddi karşılıklar beklemesi sinema sektöründe tartışmalara neden oldu. Film yapımcısı Levent Cengizhan ile yönetmen Ezel Akay'ın konu hakkındaki açıklamaları gündeme geldi.

Ayrıntılı raporumuz ise şu şekilde:

SANSÜR

- Prime Video, Cristopher Nolan'ın ödüllü filmi Oppenheimer'ın Hindistan versiyonunu Türkiye'de yayımladı. Filmde çıplaklık ve sevişme sahnelerine sansür [uygulandı](#).
- Gazeteci yazar Nurcan Baysal, dünyaca ünlü sanatçı Emel Mathlouthi'nin Newroz kutlamasına davet edilip siyasetçilerin uzun konuşmaları nedeniyle sahne alamamasına neden olunmasını eleştirdi.

SANAT SEKTÖRÜNDE KADINLARIN YAŞADIĞI ZORLUKLAR

- Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Merkezi, Diyarbakır Barosu'nun 8 Mart günü yönetmen Zeki Demirkubuz'un katılacağı söyleşi düzenlemesini eleştirdi. Kadın Hakları Merkezi sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, Zeki Demirkubuz'un cinsiyetçi paylaşımları, kadın mücadelesini ve feministleri doğrudan hedef alan hakaret içerikli açıklamaları nedeniyle, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne denk getirilen söyleşinin iptali için başvuru yaptıklarını ancak etkinliğin iptal edilmediği [belirtildi](#).
- Sinema, TV, Tiyatro alanlarında çalışan kadınların kurduğu bir dayanışma ağı olan Susma Bitsin, 8 Mart için bir açıklama yayınladı. "Sektöre emek veren kadınlar olarak nasıl bir çalışma ortamı hayal ettiğimizi paylaşıp hak ettiğimiz koşullar sağlanana kadar susmayacağımızı tekrar hatırlatmak istedik" denilen açıklamada yalnızca 8 Mart'larda değil her fırsatta seslerini yükselteceklerini [belirttiler](#).
- Susma Bitsin dayanışma ağı sinema, televizyon ve tiyatro alanında çalışmış ve çalışmaya devam eden kadınları "çalışma alanlarımızdaki tacize, cinsel saldırıya, mobbing'e karşı hep beraber #SusmaBitsin demek ve birbirimizi dinlemek için" toplantıya çağırdı. Toplantı 17 Mart günü [yapıldı](#). Çağrı metni: <https://www.instagram.com/p/C4XtpCelzyO/?igsh=MW54NTF3eGkxeDgxdg%3D%3D>
- Şarkıcı Aybike Çelik'e şiddet uyguladığı iddiasıyla başlatılan Yüzyüzeyken Konuşuruz'un eski gitaristi Can Tunaboylu hakkındaki soruşturma tamamlanırken Tanboylu'nun kasten yaralama ve hakaret suçlarından 6 yıl 6 aya kadar hapsi [istendi](#).

- #SusmaBitsin platformu, kurgucu İlay Arıkan'a asistan olarak çalıştığı dizinin kurgu odasında cinsel saldırıda bulunan Mert Bozkurt'un yargılandığı davanın takipçisi olduklarını [duyurdu](#).
- #SusmaBitsin platformu, sanat asistanı İlke Baştürk'ü sistematik olarak taciz eden ve kendisine psikolojik ve ekonomik şiddet uygulayan sanat asistanı Emre Sunar'a açılan davanın ilk duruşmasının 11 Temmuz 2024'te görüleceğini ve davanın takipçisi olacaklarını [duyurdu](#).
- #SusmaBitsin platformu, 17 Mart Pazar günü, sinema, televizyon ve tiyatro alanında çalışmış ve çalışmaya devam eden kadınlarla bir araya geldikleri bir toplantı [düzenledi](#). Toplantıda kadınlar, çalışma alanında yaşanan taciz, cinsel saldırı ve mobbinge karşı bir araya geldi.
- Şarkıcı Bergen'i 1989'da katleden Halis Serbest, sanatçının hayatını anlatan 'Bergen' filminin yapımcısı Orchestra Content'e açtığı 300 bin liralık davayı [kaybetti](#). Serbest, kararı istinaf mahkemesine taşıyacak.

HUKUKSAL ENGELLER

- Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Görevlisi ve belgesel yönetmeni Sibel Tekin, "örgüt üyeliği" iddiasıyla yargılandığı davada [beraat etti](#). Sibel Tekin "Karanlıkta Başlayan Hayat" adlı belgeseli için çektiği görüntüler nedeniyle Ankara 26. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyordu. Sibel Tekin Tuzluca'yı'da çekim yaparken aracı görüntülenen polislerin şikâyeti sonucu 16 Aralık 2022 günü gözaltına alınmış, bir gün sonra tutuklanmıştı. Tekin 30 Ocak 2023 tarihinde tahliye edilmişti.
- Zehra Ömeroğlu hakkında mizah dergisi LeMan'daki "Pandemide Seks" başlıklı karikatürü nedeniyle açılan 'müstehcenlik' davası kapsamında Muzır Neşriyat Kurulu rapor hazırladı. Kurul, karikatürün "halkın ar ve hayâ duygularını incittiğini, cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı olduğuna" [karar verdi](#).
- Şarkıcı Ferman Akgül'ün, "kendisini siyasi bir oluşumun içindeymiş gibi göstererek linçe maruz bıraktıkları" gerekçesiyle Redd grubunun iki solisti Doğan Duru ve Güneş Duru ile Aylin Aslım'a açtığı manevi tazminat davasını [kaybetti](#).

ETKİNLİK İPTALLERİ / YASAKLAR

- Adana Valiliği, Kolektîfa Rîtmên Azad müzik grubundan dört sanatçının Adana Kadın Platformu'nun düzenlediği 8 Mart mitinginde konser vermesini [yasakladı](#).
- Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA) Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne Kürtçe konser ve tiyatro yasaklarına ilişkin bildirim yaptı. 2019 yılından beri 16 şehirde en az 28 Kürtçe etkinliğin çeşitli gerekçelerle yasaklandığı [bildirildi](#).
- Adana Valiliği, Kolektîfa Rîtmên Azad müzik grubundan dört sanatçının Adana Kadın Platformu'nun düzenlediği 8 Mart mitinginde konser vermesini [yasakladı](#). Sanatçılardan Adıbelli, "Ne kadar yasaklarsa biz o kadar alanlarda olacağız" dedi.

HEDEF GÖSTERME

- Sanatçı Cem Yılmaz sosyal medya hesabından bir rakı şişesi ve içmek üzere kaldırdığı bir rakı bardağı fotoğrafı paylaştı. Bu paylaşım Ramazan'ın ilk günü olması nedeniyle eleştirildi. Bazı tepkiler tehdit boyutuna ulaştı. Profilinde avukat olduğu yazan Mustafa Kocamanbaş adlı şahıs "İslam şeriatına göre Cem Yılmaz'ın hükmü; 40/80 değnek arası tazirdir" (tazir= miktarı yöneticiye bırakılan ceza) yazarak sanatçıyı [tehdit etti](#).

TELİF HAKKI TARTIŞMALARI

- Ferhat Göçer, 'Son Aşkım' adlı şarkısı Kuru Otlar Üstüne filminde izinsiz kullanıldığı için özür beklediğini, aksi takdirde dava açacağını belirtti. Bunun üzerine filmin yönetmeni Nuri Bilge Ceylan'ın şirketinin müdürü, Musiki Eseri Sahipleri Grubu Meslek Birliği (MSG) Genel Sekreteri Barış Şensoy'a ulaşarak "Gözümüzden kaçmış, Nuri Bey de çok üzgün" diyerek özür diledi. Telif ödemesiyle ilgili bir konuşma ise söz konusu [olmadı](#).
- Şair ve yazar Murathan Mungan, 'Maskeli Balo' adlı şarkısını izinsiz kullanan İYİ Parti'ye dava açacağını sosyal medya hesabından [duyurdu](#). Mungan, "şarkımın ruhunu, fikrini oluşturan dizelerimin bir siyasi parti tarafından rızam ve bilgim dışında kullanıldığını üzüntüyle öğrendim" dedi.
- Şivan Perwer, Keçe Kûrdan adlı şarkısının Aynur Doğan tarafından söylenmesini yasakladı. Video kayıtlarının da kaldırılmasını [talep etti](#). Doğan, bunun üzerine Türkiye'deki ilk konserinde şarkıyı seyirciye [söyletti](#).
- Şarkıcı Sinan Akçıl'ın konserlerinin bir kısmını satın alan ve karşılığında, anlaşılan ücretten daha az ödeme aldıklarını iddia eden Çağrı Tortop ile Bülent Erdoğan, dört yıl süren davayı [kazandı](#). Şarkıcı hakkında icra takibi başlatılmış, itiraz üzerine olay mahkemeye taşınmıştı. Mahkeme, Akçıl'ın davacılar 23 bin 743 lira 20 kuruş ödeme yapmasına karar verdi.

EKONOMİK VE SİYASİ BASKILAR/KAZANIMLAR

- Gençlerin sanatsal etkinliklerden ücretsiz veya indirimli faydalanabileceği "Genç Kart" uygulaması, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Genç Kart ile 18 yaşına giren gençler Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı müze ve ören yerlerine ve Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Atatürk Kültür Merkezi'ndeki sanat etkinliklerine ücretsiz girebilecekler. Genç Kart başvurusu turkiye.gov.tr adresinden yapılabilir.
- Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Karadağlı, Antalya Devlet Opera ve Balesi ile Antalya Devlet Tiyatrosu'nun ortaklaşa kullandığı Haşim İşcan Kültür Merkezi'nin bakımsız olduğunu gösterdiği bir video paylaştı. Karadağlı yerel seçime gürler kala yaptığı paylaşımında, binanın bakımsızlığından Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin sorumlu olduğunu söyledi. Bu paylaşım üzerine Antalya Büyükşehir Belediyesi başkanı Muhittin Böcek bir açıklama yayımlayarak kültür merkezinin 2006 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın hizmetinde olduğunu söyledi. Muhittin Böcek'in açıklaması üzerine Tamer Karadağlı bir açıklama daha yaparak protokole göre Devlet Tiyatroları'nın kiracı olduğunu savundu. Muhittin Böcek ise bu iddiayı tekrar yalanladı ve "Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 2006 yılında Bakanlığa tahsis ettiği Haşim İşcan Kültür Merkezi'nde, onarım, bakım ve tamirat sözleşmede de açık olarak yazılı olduğu üzere bakanlığın uhdesindedir" dedi. Böylece binanın işletmesinin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü'ne ait olduğu [ortaya çıktı](#).
- Ulaş Bahadır'ın yazıp yönettiği "Başkan – Aday Benim" adlı filmin yapımcısı, Türkiye'nin en büyük sinema gruplarından birinin, yapımcının 40 bin bilet satın alması karşılığında salon vereceğini söylemesi üzerine filmi Türkiye'de yayımlamama kararı aldıklarını [duyurdu](#).
- Film yapımcısı ve danışmanı Levent Cengizhan, sektörün en büyük sinema salonu sahibi olan Paribu Cineverse'ün dağıtım alanında tekelleştiğini, şirketin programlama müdürü İlker Çakmak'a 300 bin TL'nin üzerinde rüşvet verdiğini ve bu şekilde salon bulabildiğini belirten bir açıklamada [bulundu](#).

- Yönetmen Ezel Akay, “dağıtım şirketlerinin yöneticilerinin filmleri vizyona sokmak, salon sayısını yüksek tutmak, vizyon süresini uzatmak için rüşvet aldıkları” iddialarını [onayladı](#). Akay, “Dağıtım firmaları en ufak bir riske bile girmiyorlar” dedi.

KOLEKTİF EYLEMLER VE DAYANIŞMA

- Komedyen Cem Yılmaz, yeni gösterisi 'Pek Yakında - Extr Act'in gelirlerini Oyuncular Sendikası'na [bağışladı](#).
- Kürtçe müziğin önemli ismi Metin Kahraman, Ekrem İmamoğlu döneminde Kürtçe müziğin yeniden İstanbul'da yer bulabildiğini belirten bir açıklama yaptı ve İmamoğlu'na destek çağrısında [bulundu](#).
- Yayınevi Emekçileri Platformu, “[Künye Emegimizdir](#)” başlıklı bir bildiri yayımlayarak bazı yayınevlerinin, kitapların yeni baskılarında künyelerinden redaktör, tasarımcı ve editörlerin isimlerini çıkarmasını eleştirdi. Bunun, emeğin hiçe sayılması olduğunu belirten bildiride yayınevi çalışanlarına platforma katılma çağrısında bulunuldu. İthaki Yayınları, bu tartışmaya neden olan uygulamalarını, gelen eleştiriler üzerine durdurduklarını ve künyede tüm emekçilerin isimlerine yer vermeye devam edeceklerini [duyurdu](#).

